

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.014.02.2019

Pani Barbara Bętkowska-Cela
Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Opolu
Izba Administracji Skarbowej w Opolu
ul. Ozimska 19, 45-057 Opole

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/083 - Optymalizacja kosztów energii elektrycznej w jednostkach sektora finansów publicznych.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Izba Administracji Skarbowej w Opolu, ul. Ozimska 19, 45-057 Opole ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Bętkowska-Cela, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Opolu, od 1 marca 2017 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prowadzenie analiz w zakresie optymalizacji kosztów energii elektrycznej 2. Podejmowanie działań w zakresie wprowadzania oszczędności w kosztach energii elektrycznej
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem lub po tym okresie, które mają związek z działaniami objętymi kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Marek Dudek - główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/6/2020 z 8 stycznia 2020 r.

(akta kontroli str. 1-2)

---

¹ Dalej: IAS.

² Poprzednio, od 1 października 2014 r. – Dyrektor Izby Skarbowej w Opolu.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W badanym okresie kontrolowana jednostka w sposób prawidłowy prowadziła działania ukierunkowane na zmniejszenie zużycia energii elektrycznej czynnej, które istotnie wpłynęły na ponoszone w tym zakresie wydatki (w tym z tytułu usług dystrybucji). W tym celu korzystano z usług wyspecjalizowanego podmiotu, który po przeprowadzeniu analiz dotyczących możliwości zmniejszenia kosztów energii elektrycznej, wskazał w swoich raportach na potencjalne możliwości oszczędności w tym zakresie. Analizy te i wnioski z nich wynikające wykorzystano do działań prooszczędnościowych, polegających m.in. na montażu w części posiadanych punktów poboru energii⁵ urządzeń do kompensacji energii biernej oraz dostosowywaniu mocy umownej i grup taryfowych do realizowanych zadań.

Wpływ na ponoszone przez IAS koszty energii czynnej miało również przeprowadzenie centralnego postępowania na dostawy energii dla wszystkich jednostek administracji skarbowej. Umożliwiło to uzyskanie korzystnych cen dostaw energii czynnej. Prawidłowo zawarte zostały również umowy na świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej.

Uzyskane w wyniku podejmowanych działań oszczędności wynikające z dostosowania mocy umownej oraz grup taryfowych do faktycznych potrzeb jednostki, wyniosły w latach 2017-2019 ok. 64 tys. zł rocznie⁶, a z tytułu wprowadzenia rozwiązań technicznych⁷, zmierzających do oszczędności w wydatkach na energię bierną, wyniosły nie mniej niż 103,3 tys. zł.

Wydatki IAS na energię czynną i usługi dystrybucji wyniosły w latach 2017-2019 łącznie 2 588 tys. zł. W poszczególnych latach wydatki te, pomimo zwiększenia zarówno liczby zadań statutowych, jak i liczby posiadanych obiektów, były na zbliżonym poziomie (od 880 tys. zł w 2018 r. do 852 tys. zł w 2019 r.).

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły zaniechania, na etapie weryfikacji otrzymywanych faktur za dystrybucję energii, prowadzenia analiz kosztów energii biernej oraz zaniechania wprowadzenia w trzech PPE rozwiązań technicznych umożliwiających zmniejszenie zużycia energii biernej, spowodowane zmianami organizacyjnymi. Następstwem tych zaniechań było poniesienie w latach 2017-2019 nieuzasadnionych wydatków w łącznej kwocie wynoszącej 159,2 tys. zł.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: PPE.

⁶ W wystąpieniu, jeśli nie wskazano inaczej, wszystkie kwoty wyrażone w zł są kwotami brutto.

⁷ Montaż urządzeń do kompensacji energii biernej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prowadzenie analiz w zakresie optymalizacji kosztów energii elektrycznej.

Opis stanu faktycznego

1.1. Według stanu na 1 stycznia 2017 r. w kontrolowanej jednostce funkcjonowało 37 PPE, w tym: a/ w grupie taryfowej C21⁹ - 13 PPE, b/ w grupie taryfowej C11¹⁰ - 20 PPE, c/ w grupie taryfowej C12a¹¹ - 4 PPE. Według stanu na 30 listopada 2019 r. liczba PPE wynosiła 35 (w ww. grupach taryfowych odpowiednio 14, 18 i 3)¹².

(akta kontroli str. 147, 148-149, 150-151, 193-211, 213-220, 239-271)

1.2. W latach 2017-2019 wydatki na zakup energii elektrycznej wyniosły łącznie 2 588 1 tys. zł (w tym w poszczególnych latach odpowiednio: 856,3 tys. zł, 880,2 tys. zł oraz 851,6 tys. zł). Kwoty te obejmowały również wydatki z tytułu dystrybucji energii elektrycznej, które w latach 2017-2019 wyniosły łącznie 1 316,6 tys. zł (51%), a w poszczególnych latach odpowiednio 410,4 tys. zł, 448,3 tys. zł oraz 457,9 tys. zł. Wydatki na zakup energii czynnej wyniosły w ww. okresie łącznie 1 078,9 tys. zł. Ponadto 48 tys. zł wydatkowano z tytułu zawartych dwóch umów kompleksowych (tj. obejmujących swoim zakresem zarówno dostawę energii czynnej jak i jej dystrybucję), a 144,6 tys. zł z tytułu refakturowania kosztów energii elektrycznej zużytej w najmowanych przez IAS pomieszczeniach.

(akta kontroli str. 152-154, 155, 213-220, 272-295, 296-360)

1.3. W latach 2017-2019 w kontrolowanej jednostce obowiązywało sześć umów na zakup energii czynnej (na lata 2016-2017 zawarta z ENEA S.A. oraz na lata 2018-2019 zawarta z PGE Obrót S.A.), 41 umów na świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej i dwie umowy kompleksowe. W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą obowiązywały: a/ w 2017 r. - cztery umowy na zakup energii czynnej, 37 umów na usługi dystrybucji i jedna umowa kompleksowa, b/ w 2018 r. - jedna umowa na zakup energii czynnej i jedna umowa kompleksowa oraz 37 umów na usługi dystrybucji, c/ w 2019 r. - jedna umowa na zakup energii czynnej, jedna umowa kompleksowa oraz 39 umów na usługi dystrybucji.

Na lata 2016-2017 i 2018-2019 postępowanie o udzielenie zamówienia na zakup energii elektrycznej czynnej dla wszystkich jednostek administracji skarbowej przeprowadziła Izba Administracji Skarbowej w Gdańsku (wyboru dostawcy dokonano w wyniku przeprowadzenia postępowania w trybie przetargu nieograniczonego). Zgodnie z umowami generalnymi zawartymi z wybranymi dostawcami, dostawa energii elektrycznej realizowana była m.in. do PPE, dla których odbiorcą była IAS¹³.

(akta kontroli str. 152-154, 213-220, 272-295, 296-360)

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Grupa taryfowa C21 przeznaczona przede wszystkim dla podmiotów zasilanych z sieci niskiego napięcia, których moc umowna jest większa niż 40 kW; jest to taryfa jednostrefowa (tzw. taryfa całodobowa).

¹⁰ Grupa taryfowa C11 jest taryfą dla podmiotów zasilanych z sieci niskiego napięcia.

¹¹ Grupa taryfowa C12a jest taryfą dla podmiotów zasilanych z sieci niskiego napięcia, nie jest przeznaczona dla klientów indywidualnych.

¹² W tym, w całym badanym okresie, były dwa przyłącza rezerwowe PROD 321004420420 oraz PROD 321004420170.

¹³ PPE wymieniono w załącznikach nr 1 do umów: nr 84/2015 z 24 listopada 2015 r. oraz nr 94/2017 z 27 listopada 2017 r.

1.4. W obowiązujących w badanym okresie regulaminach organizacyjnych¹⁴ oraz w zakresach czynności pracowników nie wyznaczono komórek organizacyjnych ani też osób, do których zadań/obowiązków należałoby prowadzenie analiz optymalizacji zużycia energii elektrycznej. Dyrektor ISA wyjaśniła m.in., że: *w regulaminie organizacyjnym Izby nie ma i nie było komórki wyznaczonej wprost do zadań związanych z optymalizacją energii elektrycznej, jak również przypisania, także wprost, takich zadań pracownikom. Jednakże w strukturze Izby jest dział, który zgodnie z regulaminem organizacyjnym w ramach wykonywanych zadań związanych z prowadzeniem spraw eksploatacyjnych zajmuje się sprawami związanymi z energią elektryczną, w tym również kosztami optymalizacji. Od 2015 r. pracownicy Izby brali udział w licznych działaniach związanych z optymalizacją kosztów energii elektrycznej. Zadania związane z prowadzeniem analiz optymalizacji energii elektrycznej zostały zlecone firmie zewnętrznej, a realizacja tych zadań odbywała się przy systematycznej współpracy z pracownikami Izby.*

(akta kontroli str. 3-22, 23-39, 40-56, 57-74, 212, 600-604)

1.5. Stosownie do przepisów art. 5 ust. 1b pkt 1 ustawy z dnia 28 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw¹⁵ IAS wystąpiła przed 13 sierpnia 2019 r. do sprzedawcy energii czynnej z oświadczeniem odbiorcy końcowego energii elektrycznej. Oświadczenie to obejmowało wszystkie PPE jednostki, co skutkowało tym, że stawki za zakup energii czynnej w 2019 r. dla wszystkich PPE były na poziomie nie wyższym niż obowiązujące 30 czerwca 2018 r. Współpracowano także z operatorem systemu dystrybucyjnego¹⁶ w celu pozyskania informacji o możliwościach wprowadzenia oszczędności w opłatach za energię elektryczną, co przyczyniło się m.in. do złożenia wniosków o zmianę mocy umownej w 10 PPE¹⁷.

Dyrektor IAS wyjaśniła m.in., że: *informacji o możliwości wprowadzenia oszczędności w ponoszeniu opłat za energię elektryczną Izba poszukiwała własnymi siłami i korzystając z różnych źródeł informacji. W działaniach w tym zakresie, które nie były dokumentowane, współpracowano zarówno z OSD, jak również sprzedawcą energii elektrycznej¹⁸. Efekty tych działań to m.in. zmiany mocy umownej, zmiany grup taryfowych czy montaż urządzeń do kompensacji mocy biernej.*

(akta kontroli str. 150-151, 183-185, 186-189, 212, 361-447, 584-585, 600-604)

1.6. W latach 2017-2019 nie zlecano wyspecjalizowanym podmiotom wykonania analiz w zakresie optymalizacji kosztów energii elektrycznej. Analizy takie, w ramach dwóch postępowań na dostawę energii elektrycznej na lata 2016-2017 i 2018-2019 dla wszystkich jednostek administracji skarbowej, zlecała natomiast Izba Administracji Skarbowej w Gdańsku. W tym zakresie zawarto m.in. dwie umowy ze Spółką B.¹⁹ na wykonanie usług doradczych w zakresie optymalizacji kosztów

¹⁴ Zarządzenia Dyrektora IAS w sprawie nadania Regulaminu organizacyjnego Izbie Skarbowej w Opolu: nr 2/2017 z dnia 3 marca 2017 r.; nr 23/18 z dnia 14 marca 2018 r.; nr 68/2018 z dnia 21 listopada 2018 r. oraz nr 28/19 z dnia 26 czerwca 2019 r. Przed dniem 1 marca 2017 r. obowiązywał Regulamin organizacyjny Izby Administracji Skarbowej nadany zarządzeniem nr 8/17 Dyrektora Izby Skarbowej w Opolu z dnia 27 stycznia 2017 r.

¹⁵ Dz. U. poz. 2538, ze zm.

¹⁶ Dalej: OSD.

¹⁷ Przykładowo PPE: a/ PROD 3910029147-7 z 80 kW na 50 kW; b/ PROD 352002289804 z 100 kW na 40 kW; c/ PROD 321004429779 ze 100 kW na 55 kW; d/ PROD322003750939 z 58 kW na 30 kW; e/ PROD 322003708112 z 40 kW na 30 kW. Łącznie w 10 PPE moc umowna po zmianach wynosiła 470 kW zamiast 1 086 kW.

¹⁸ M.in. szacując wartość zamówienia na dostawy dla wszystkich PPE w różnych grupach taryfowych.

¹⁹ Umowa nr 50/2015 na wykonanie usług doradczych w zakresie optymalizacji kosztów związanych z energią elektryczną dla wskazanych izb skarbowych w Polsce zawarta 2 lipca 2015 r. oraz umowa nr 48/2017 na wykonanie usług doradczych w zakresie optymalizacji kosztów związanych z energią elektryczną dla Izb Administracji Skarbowych w Polsce, Krajowej Informacji Skarbowej i Krajowej Szkoły Skarbowości zawarta

związanych z energią elektryczną dla wszystkich Izb Administracji Skarbowych w Polsce, Krajowej Informacji Skarbowej i Krajowej Szkoły Skarbowości. W następstwie realizacji ww. umów kontrolowana jednostka otrzymała trzy *Raporty optymalizacji kosztów związanych z dystrybucją energii elektrycznej (grupa taryfowa, energia bierna)* kolejno: 31 sierpnia 2015 r. (obejmującego działania na lata 2016-2017) oraz 7 lutego 2018 r. i 30 czerwca 2018 r. (obejmujące działania na 12 miesięcy kalendarzowych).

Raport z 31 sierpnia 2015 r. szacował możliwy do uzyskania przez IAS poziom oszczędności w latach 2016-2017 w wysokości 576,1 tys. zł. Kwota oczekiwanych oszczędności zawierała m.in. oszczędności z tytułu optymalizacji mocy umownych (107,3 tys. zł) i redukcji kosztów energii biernej (150,5 tys. zł). Raporty z 2018 r. przewidywały oszczędności uzyskane w okresie 12 miesięcy w kwocie wynoszącej 44,5 tys. zł. Oczekiwane oszczędności obejmowały zmniejszone koszty z tytułu optymalizacji doboru grup taryfowych (w kwocie 16,6 tys. zł) i redukcji kosztów energii biernej (w kwocie 27,9 tys. zł). W raportach wskazano na niezbędne działania wdrażające, obejmujące m.in. zakup i montaż reduktorów energii biernej w siedmiu PPE.

W IAS podjęto działania obejmujące zmiany mocy umownej (w 11 PPE), scalenie czterech PPE (w grupach taryfowych C11 i C12A) w jeden PPE (w grupie taryfowej C21) oraz montaż urządzeń do redukcji energii biernej (dla dziewięciu PPE w grupie taryfowej C21 i dwóch PPE w grupie taryfowej C11)²⁰.

Zastępca Dyrektora IAS podała m.in., że: *informacje o wskazanych przez doradcę możliwościach optymalizacji kosztów związanych z energią elektryczną dla poszczególnych jednostek IAS przekazywane były na bieżąco, m.in. podczas okresowych spotkań (nadar) z kierownikami jednostek oraz przy analizie wykonywania wydatków budżetowych i opracowywaniu rocznych planów finansowych (budżetu).*

(akta kontroli str. 212, 221-227, 228-238, 348-355, 427-438, 448-453, 598-599)

1.7. W protokole z 29 stycznia 2016 r. dotyczącym ponoszonych opłat ze energią elektryczną, zatwierdzonym przez Zastępcę Dyrektora IAS, odnotowano m.in., że postanawia się: *dokonywać co roku analiz kosztów energii na każdy PPE, przekazywać faktury systematycznie do biegłego ds. optymalizacji kosztów pod kątem dokonywania specjalistycznej oceny optymalizacji kosztów energii elektrycznej, dążyć do wdrożenia rekomendowanych rozwiązań sprzyjających redukcji kosztów w miarę posiadanych środków finansowych, np. zakup odpowiednich urządzeń, zmiana mocy umownych, zmiana taryf.* Ponadto w dokumencie tym wskazano, że analizę kosztów energii czynnej oraz usług dystrybucji należy przeprowadzać w okresach rocznych dla każdego PPE, wykazując w zestawieniach wydatki (w kwotach ogólnych dla energii czynnej i usług dystrybucji) w poszczególnych miesiącach, wykorzystywanych także do planowania wydatków. IAS dysponowała takimi zestawieniami za lata 2017-2019. W kontrolowanej jednostce nie wyznaczono komórki organizacyjnej (lub pracowników) do prowadzenia takich analiz.

W zakresie wprowadzania rozwiązań technicznych lub organizacyjnych dotyczących optymalizacji wydatków na zakup energii czynnej i usługi dystrybucji, IAS dysponowała trzema ww. *Raportami optymalizacji kosztów związanych*

23 sierpnia 2017 r. Umowy te przewidywały wynagrodzenie ogółem (za usługi dla wszystkich jednostek) wynoszące odpowiednio 138 tys. zł (zgodnie z umową nr 50/2015) oraz 98,4 tys. zł (zgodnie z umową nr 48/2017). Kontrolowana jednostka zgodnie z § 2 ust. 4-6 ww. umów poniosła wydatki na te usługi (proporcjonalne do ilości PPE) w wysokości (brutto) wynoszącej odpowiednio 5 428,63 zł i 3 926,34 zł. Na 2020 r. w ramach umowy nr 48/2017 przewidziano wydatki w wysokości 832,86 zł (tj. łącznie w ramach umowy 48/2017 – 4 759,22 zł).

²⁰ Szczegółowe działania IAS w zakresie optymalizacji kosztów związanych z energią elektryczną opisano w części III.2 Wystąpienia pokontrolnego.

z dystrybucją energii elektrycznej. Wnioski i rekomendacje zawarte w tych raportach wykorzystano dokonując zmian mających na celu wprowadzenie oszczędności i zmniejszenie ponoszonych opłat za energię czynną i usługi dystrybucji²¹.

W kontrolowanej jednostce brak było dokumentów potwierdzających dokonanie analiz danych liczbowych zawartych w miesięcznych fakturach za energię czynną i usługi dystrybucji²². Dyrektor IAS wyjaśniła, że: *analizę kosztów energii elektrycznej, zgodnie z zawartymi umowami, prowadziła firma doradcza. Na tej podstawie oraz własnego rozpoznania przeprowadzano weryfikację i analizę w zakresie wprowadzania działań oszczędnościowych. Niezależnie od tego we własnym zakresie dokonywana była (i jest) bieżąca analiza wszystkich kosztów eksploatacji, w tym kosztów energii elektrycznej. Corocznie pracownicy IAS sporządzają zestawienia kosztów, na podstawie których planowane i podejmowane są działania uzależnione od możliwości finansowych i organizacyjnych.*

(akta kontroli str. 193-211, 221-227, 228-233, 234-238, 600-604, 612-623)

1.8. W latach 2017-2019 IAS nie zamawiała u OSD danych profilowych o zużyciu energii w poszczególnych strefach czasowych, zarejestrowanych przez układy pomiarowo-rozliczeniowe PPE, w celu m.in. doboru odpowiedniej grupy taryfowej²³. Dyrektor IAS wyjaśniła, że: *w ubiegłym miesiącu wystąpiono o udostępnienie danych profilowych z poprzedniego okresu do OSD w zakresie zużycia energii elektrycznej w poszczególnych strefach czasowych. Analiza otrzymanych danych potwierdziła, że poszczególne jednostki IAS posiadają optymalnie dobrane grupy taryfowe.*

(akta kontroli str. 157-169, 179-182, 212, 454-456, 600-604)

1.9. Dostosowanie mocy umownej do faktycznych potrzeb PPE sprawdzono na podstawie trzech PPE (spośród 14) w grupie taryfowej C21²⁴, których maksymalna moc pobrana była największa w stosunku do mocy umownej. W przypadku dwóch z nich²⁵ stwierdzono naliczenie w latach 2017-2019 opłat za przekroczenie mocy umownej. I tak, w przypadku PPE nr PROD 375002873027 opłaty za przekroczenie mocy umownej naliczono w pięciu miesiącach 2019 r. w łącznej kwocie wynoszącej 4,6 tys. zł netto (5,7 tys. zł brutto). Zastępca Dyrektora IAS wyjaśniła, że *przekroczenie mocy umownej mogło nastąpić z uwagi na wprowadzone zmiany organizacyjne w jednostce. Ze względu na specyfikę realizowanych zadań oraz organizację pracy w Centrum Mandatowym od 9 września 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. wprowadzono dodatkowo zmianowy system pracy. Sytuacja miała charakter przejściowy i wyjątkowy w celu zakończenia do 31 grudnia 2019 r. wystawiania zaległych upomnień i tytułów wykonawczych w terminie. W Centrum Mandatowym zainstalowane są wysokowydajne urządzenia do obsługi masowej korespondencji. W okresie wzmożonej wysyłki oraz pracy dwuzmianowej zwiększono wydajność urządzeń kopertujących i drukujących oraz zwiększono ich obciążenie przez obie zmiany, co mogło spowodować przekroczenie zamówionej mocy. Z analizy mocy umownej i mocy pobranej z ok. 20 miesięcy, nic nie wskazywało na zasadność ewentualnej zmiany mocy umownej, a raczej potwierdzało właściwy jej dobór.* W przypadku PPE nr PROD 322003750936 opłaty za przekroczenie mocy umownej naliczono w trzech miesiącach 2019 r. w łącznej kwocie wynoszącej 1,5 tys. zł netto

²¹ Zagadnienia w zakresie przeprowadzonych działań w zakresie wprowadzenia oszczędności w wydatkach na energię czynną i usługi dystrybucji omówiono w części III.2 wystąpienia pokontrolnego.

²² Np.: porównanie mocy umownej i maksymalnej mocy pobranej, zużycie energii czynnej w strefach czasowych, pobór energii biernej.

²³ IAS 17 stycznia 2020 r. wystąpiła do OSD o dane profilowe w poszczególnych strefach czasowych dla wszystkich PPE w grupie taryfowej C21. Dane takie otrzymano 20 stycznia 2020 r.

²⁴ PPE: 1/ nr PROD 375002873027 – Nysa, ul. Moniuszki (tzw. Centrum Mandatowe); 2/ nr PROD 322003750936 – Opole, ul. Szpitalna; 3/ nr PROD 322003701875 – Opole, ul. Drzymały.

²⁵ PPE: 1/ nr PROD 375002873027 – Nysa, ul. Moniuszki (tzw. Centrum Mandatowe); 2/ nr PROD 322003750936 – Opole, ul. Szpitalna.

(tj. 1,8 tys. zł brutto). Zastępca Dyrektora IAS wyjaśniła m.in., że: *do 1 marca 2017 r. w tej lokalizacji funkcjonowała Izba Celna, w miejsce której utworzono Opolski Urząd Celno-Skarbowy. Od 2018 r. lokalizacja ta stanowi drugą siedzibę IAS. Wg mojej oceny przekroczenie mocy umownej wynikało z okresowej realizacji zwiększonych zadań i było sprawą wyjątkową. Wcześniej – na podstawie poprzednich 20 miesięcy, analizując moc zamówioną i moc pobraną dokonano zmiany mocy umownej z 58 kW do 30 kW, co w tym konkretnym przypadku dało ok. 2 400 zł oszczędności.*

(akta kontroli str. 150-151, 183-185, 186-189, 589-599)

1.10. Na etapie przygotowań do zakupu energii elektrycznej nie korzystano z konsultacji technicznych ze sprzedawcami energii, ale korzystano z usług doradcy (tj. Spółki B.), w tym m.in. w zakresie oferty rozwiązań jednostrefowej i wielostrefowej sprzedaży energii elektrycznej.

W ramach prowadzonych przez Izbę Administracji Skarbowej w Gdańsku postępowań na zakup energii czynnej, kontrolowana jednostka zgodnie z porozumieniami dotyczącymi uczestnictwa w zamówieniach wspólnych oraz umowami generalnymi²⁶, przekazała m.in. dane wszystkich PPE, szacunkową wartość zamówienia na lata 2016-2017 (dla 32 PPE w taryfie całodobowej i dla dwóch PPE w taryfie dwustrefowej) oraz na lata 2018-2019 (dla 33 PPE w taryfie całodobowej i dla czterech PPE w taryfie dwustrefowej). Rekomendacje wykorzystane w toku przeprowadzonych postępowań w zakresie doboru (optymalizacji – utrzymania na dotychczasowym poziomie) stref czasowych dla poszczególnych PPE przedłożył doradca, tj. Spółka B.

(akta kontroli str. 221-227, 228-233, 234-238, 296-360, 361-447)

1.11. W badanym okresie zawarto dwie umowy kompleksowe na sprzedaż energii elektrycznej i świadczenie usług dystrybucji²⁷. Badaniem w zakresie prawidłowości oszacowania zamówienia objęto PPE nr PROD 375002873027 w Nysie, ul. Moniuszki²⁸, przejętego przez IAS w marcu 2018 r. Ustalono, że oszacowanie wartości zamówienia umowy kompleksowej zawartej na okres od 29 marca do 31 grudnia 2018 r. dla tego PPE dokonano na podstawie kosztów zaewidencjonowanych w 2016 r. przez Urząd Skarbowy w Nysie, jako porównywalny obiekt do nowopowstającego tzw. Centrum Mandatowego. Wartość zamówienia oszacowano wskazując, zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²⁹, całkowite szacunkowe wynagrodzenie wykonawcy w kwocie 64 tys. zł netto. Wynagrodzenie to obejmowało wartość planowanego zużycia energii czynnej i planowane koszty dystrybucji. Ze względu na wartość zamówienia (poniżej równowartości 30 000 euro), udzielono go bez stosowania przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych*, w sposób przewidziany w regulaminie udzielania zamówień publicznych³⁰.

(akta kontroli str. 213-220, 456-469, 648, 649-650, 651-653, 654-674)

²⁶ Porozumienia dotyczące uczestnictwa w zamówieniu wspólnym (zawarte 2 czerwca 2015 r. i 14 lipca 2017 r.) oraz umowy generalne nr 84/2015 (z 24 listopada 2015 r.) i nr 94/2017 (z 27 listopada 2017 r.).

²⁷ Dotyczące PPE nr PROD 375002873027 i nr PROD 328003715499.

²⁸ Dla tego PPE od 1 stycznia 2019 r. rozdzielono zamówienie na sprzedaż energii (zamówienie wspólne krajowe) i świadczenie usług dystrybucji (jeden dostawca, zamówienie z wolnej ręki).

²⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843.

³⁰ Zarządzenie nr 47/2017 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Opolu z dnia 3 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych.

1.12. Szacunkowa wartość zakupu energii elektrycznej czynnej przewyższała wyrażoną w złotych równowartość 30 000 euro. Jednostka prawidłowo dokonała wyboru trybu udzielenia zamówienia, realizowanego przez wykonawców wybranych w trybie przetargu nieograniczonego³¹.

(akta kontroli str. 213-220, 239-271, 315-343, 387-417, 470-481)

1.13. Prawidłowość weryfikacji faktur za zakup energii oraz terminowość dokonywania płatności sprawdzono na próbie 72 faktur za świadczenie usług dystrybucji energii z lat 2017-2019³² na kwotę 198,7 tys. zł (15% wydatków na usługi dystrybucji). Stwierdzono m.in. że wszystkie faktury były opisane, sprawdzone oraz zatwierdzone do wypłaty przez osoby zobowiązane i upoważnione oraz że przestrzegano wewnętrznych przepisów IAS regulujących obieg, kontrolę i ocenę zaciągania zobowiązań³³. We wszystkich przypadkach płatności dokonano w kwotach wynikających z faktur oraz w ustalonych terminach. W latach 2017-2019 IAS nie dokonywała wpłat z tytułu odsetek od nieterminowych płatności za energię elektryczną i usługi dystrybucji.

(akta kontroli str. 75-92, 93-94, 95-120, 121-144, 190-192, 193-211)

1.14. W badanym okresie w celu prowadzenia działalności statutowej kontrolowana jednostka zawarła siedem umów najmu (lub umów o zarządzanie nieruchomością). We wszystkich umowach zawarto zapisy, zgodnie z którymi IAS zapewniała sobie możliwość weryfikacji i/lub dokonywania odczytów z urządzeń pomiarowych energii elektrycznej w obecności upoważnionego pracownika lub przekazywania bezpośredniej informacji wynajmującemu o wskazaniach urządzenia pomiarowego na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego naliczenie opłat.

Na przykładzie dwóch umów o najwyższych opłatach za energię elektryczną³⁴ ustalono m.in. że: 1/ w umowie najmu m.in. wskazano, że obciążenia kosztami eksploatacyjnymi następować będzie w okresach miesięcznych na podstawie wyliczeń dokonywanych przez IAS, obrazujących faktycznie ponoszone koszty wg wskazań urządzeń pomiarowych, w tym energii elektrycznej; 2/ w umowie o zarządzaniu nieruchomością wspólną ustalono m.in., że rozliczenia kosztów nieruchomości wspólnej będą dokonywane wg pomieszczeń IAS wraz z ich powierzchniami i wielkościami udziałów przypadających na IAS³⁵ w stosunku do całej nieruchomości, a wskazania urządzenia pomiarowego energii będą dokonywane w obecności upoważnionego pracownika IAS. W umowach tych IAS

³¹ Zawarto umowy na lata 2016-2017 oraz 2018-2019. Zagadnienie omówiono w pkt 1.3 części III Wystąpienia pokontrolnego.

³² Faktury: 1/ z 2017 r. dla PPE 351002414160 – Urząd Skarbowy w Kędzierzynie-Koźlu, grupa taryfowa C21, moc umowna 55 kW oraz dla PPE 352002289804 – Urząd Celno-Skarbowy w Opolu (b. Urząd Kontroli Skarbowej), grupa taryfowa C21, moc umowna 55 kW; 2/ z 2018 r. dla PPE 351002414160 – Urząd Skarbowy w Strzelcach Opolskich, grupa taryfowa C21, moc umowna 50 kW oraz dla PPE 352002289804 – Urząd Skarbowy w Krapkowicach, grupa taryfowa C21, moc umowna 40 kW; 3/ z 2019 r. dla PPE 391002914707 – Urząd Skarbowy w Brzegu, grupa taryfowa C21, moc umowna 50 kW oraz dla PPE 375002873027 – Pierwszy Urząd Skarbowy w Opolu, Oddział w Nysie (tzw. Centrum Mandatowe), grupa taryfowa C21, moc umowna 50 kW.

³³ Zarządzenie nr 41/2017 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Opolu z dnia 3 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji w sprawie przeprowadzania wstępnej oceny celowości zaciągania zobowiązań finansowych i kontroli dokonywania wydatków ze środków publicznych w Izbie Administracji Skarbowej w Opolu oraz zarządzenie nr 42/2017 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Opolu z dnia 3 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w zakresie wydatków w Izbie Administracji Skarbowej w Opolu ze zmianą zarządzeniem nr 14/2018 z dnia 31 stycznia 2018 r.

³⁴ 1/ umowa najmu nr 1601-ILN.212.8.2018.2 zawarta 21 czerwca 2018 r. na okres od 1 lipca 2018 r. do 31 grudnia 2019 r., pomieszczenia biurowe i magazynowe w Opolu, ul. Zielonogórska 3, dalej: umowa najmu; 2/ umowa o zarządzanie nieruchomością wspólną zwrata 31 marca 2015 r. na czas nieokreślony - pomieszczenia biurowe będące w trwałym zarządzeniu IAS w Opolu, ul. Ozimska 19 wraz z protokołem uzgodnień z dnia 9 września 2009 r., dalej: umowa o zarządzaniu nieruchomością.

³⁵ Udział IAS w nieruchomości wspólnej wynosił 35,87%. Niezależnie od opłat dokonywanych przez ISA na rzecz Wspólnoty Lokalowej Ozimska nr 19, kontrolowana jednostka dokonywała opłat m.in. za usługi dystrybucji na podstawie wskazań urządzenia pomiarowego PPE nr 3210004429779.

zapewniła sobie weryfikację prawidłowości naliczania opłat wynikających z urządzeń pomiarowych, jednak nie uregulowano możliwości zgłaszania potencjalnych oszczędności, np. poprzez optymalizację doboru grup taryfowych i mocy umownej. Zastępca Dyrektora IAS wyjaśniła, że: *pomimo nie zawarcia w wymienionych umowach zapisów dotyczących możliwości zgłaszania potencjalnych oszczędności, np. w zakresie mocy umownej, wyboru kilkustrefowej grupy taryfowej, opłat za zużycie energii biernej, takie możliwości nie zostały jednak ograniczone, gdyż jesteśmy z zarządcą i właścicielem tych nieruchomości w stałym kontakcie i przekazujemy m.in. swoje uwagi, wnioski i propozycje związane także z wprowadzeniem rozwiązań organizacyjno-technicznych wpływających na zmniejszenie wydatków na dystrybucję i energię elektryczną.*

(akta kontroli str. 152-154, 272-295, 513-527, 528-546, 547-568, 598-599)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W kontrolowanej jednostce na etapie weryfikacji faktur za usługi dystrybucji energii nie prowadzono kompleksowych analiz obejmujących swoim zakresem zużycie energii biernej. Skutkowało to brakiem podejmowania działań na rzecz ograniczenia opłat za energię bierną w trzech PPE, o czym świadczą wyniki kontroli przedstawione w dalszej części Wystąpienia pokontrolnego.

Dyrektor IAS wyjaśniła m.in., że: *analizy prowadzone w latach 2017-2019 danych zawartych na fakturach OSD w zakresie ponoszonych wydatków na energię bierną dla PPE: PROD 375002873027 (CM w Nysie), PROD 322003701875 (b. UKS Opole ul. Drzymały), PROD 322003750936 (b. Izba Celna, Opole ul. Szpitalna) były wtedy w naszej ocenie wystarczające, jednak aktualnie podjęłam decyzję, że muszą one być bardziej szczegółowe. Dlatego też od 25 lutego 2020 r. wprowadziłam obowiązek szczegółowej analizy faktur OSD w pełnym zakresie, tj.: poboru energii, zamówionej mocy czynnej, poboru mocy czynnej, przesyłu energii czynnej i kosztów energii biernej dla faktur od miesiąca stycznia 2020 r. Do prowadzenia i dokumentowania tych analiz wyznaczyłam pracownika Działu Zarządzania i Administrowania Nieruchomościami. W wyjaśnieniach zawarło ponadto informacje wskazujące o istotnych i trwających przez cały badany okres zmianach organizacyjnych, jakie miały miejsce w kontrolowanej jednostce w latach 2017-2019. Jednocześnie Dyrektor IAS przekazała kontrolerowi protokół z 25 lutego 2020 r. w sprawie optymalizacji kosztów energii elektrycznej, w którym wprowadzono obowiązek pisemnych analiz każdej faktury za energię czynną i usługi dystrybucji energii elektrycznej dla każdego PPE, m.in. w zakresie poboru energii, zamówionej mocy czynnej, poboru mocy czynnej, przesyłu energii czynnej, kosztów energii biernej. Zadanie w tym zakresie przypisano pracownikowi Działu Zarządzania i Administrowania Nieruchomościami z mocą od stycznia 2020 r. Do protokołu załączono wzór arkusza-zestawienia kosztów z faktur OSD.*

(akta kontroli str. 708, 712-714, 715-716).

OCENA CZĄSTKOWA

IAS zawarła umowy na zakup energii elektrycznej czynnej z zastosowaniem prawidłowego trybu. Kontrolowana jednostka posiadała również rzetelne analizy w zakresie optymalizacji kosztów energii elektrycznej i zgodnie z kierunkami wskazanymi w tych analizach, na etapie weryfikacji faktur za energię elektryczną, analizowała zużycie energii czynnej i koszty jej dystrybucji. Jednak analizy te w zakresie świadczenia usług dystrybucji w latach 2017-2019 nie przeprowadzano w sposób kompleksowy, tj. z uwzględnieniem zużycia energii biernej i wynikających z tego opłat. Przełożyło się to na brak podejmowania działań wpływających na obniżenie kosztów dystrybucji energii elektrycznej w trzech PPE.

2. Podejmowanie działań w zakresie wprowadzania oszczędności w kosztach energii elektrycznej.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Kontrolowana jednostka dysponowała trzema *Raportami optymalizacji kosztów związanych z dystrybucją energii elektrycznej*. Ponadto bieżące, ogólne informacje o zużyciu energii czynnej i biernej oraz inne dane mające wpływ na wysokość wydatków za usługi dystrybucji uzyskiwano także z łącznych wydatków wykazanych w comiesięcznych fakturach. Przeprowadzane analizy w tym zakresie przełożyły się na działania polegające na: a/ montażu 11 urządzeń do redukcji energii biernej (roczne oszczędności od 103,3 tys. zł do 125,5 tys. zł), b/ zmianie mocy umownej w 11 PPE (roczne oszczędności 79 tys. zł), c/ wymianie oświetlenia, d/ scaleniu czterech PPE w grupach taryfowych C11 i C12A w jeden PPE w grupie taryfowej C21 (roczne oszczędności 6 tys. zł). Ponadto podejmowano działania organizacyjne polegające m.in. na objęciu wspólnym krajowym postępowaniem zakupu energii czynnej dla wszystkich jednostek administracji skarbowej, czy też na analizie zużycia energii czynnej w strefach czasowych. Wpłynęło to na ograniczenie opłat za usługi dystrybucji i zużycia energii czynnej.

Pomimo zmian organizacyjnych w Krajowej Administracji Skarbowej od 1 marca 2017 r.³⁶ i wzrostu cen jednostkowych opłat za usługi dystrybucji i zakup energii czynnej, wydatki IAS w 2019 r. w porównaniu do 2017 r. były niższe o ok. 0,5%³⁷.

Dyrektor IAS wyjaśniła, że bieżące analizy zużycia energii wskazują, że Izba podjęła, z uwzględnieniem posiadanych środków, właściwe działania mające na celu ograniczenie kosztów energii czynnej i usług dystrybucji. Działania te polegały między innymi na doborze mocy umownej, montażu urządzeń do kompensacji energii biernej, nabywaniu urządzeń z oznaczonymi oszczędnymi klasami energetycznymi.

(akta kontroli str. 148-151-156, 190-192, 193-211, 212-238, 600-604, 709, 710)

2.2. W badanym okresie w celu zmniejszenia poboru energii biernej w kontrolowanej jednostce wprowadzono następujące rozwiązania techniczne: 1/ scalono cztery PPE (w grupach taryfowych C11 i C12A) w jeden PPE w grupę taryfową C21³⁸; 2/ zamontowano 11 urządzeń do kompensacji energii biernej pojemnościowej w dziewięciu, spośród 14 PPE w grupie taryfowej C21 oraz w dwóch PPE w grupie taryfowej C11 i C12A³⁹. Koszt montażu urządzeń do kompensacji energii biernej pojemnościowej wyniósł 47,5 tys. zł, tj. 4,3 tys. zł na jeden PPE.

Na przykładzie zużycia energii biernej w okresie dwóch miesięcy 2016 r. i 2017 r. w 11 PPE, oszacowano roczne oszczędności z tego tytułu, które wyniosły ogółem od 103,3 tys. zł do 125,5 tys. zł. Roczne wydatki dla tych PPE na energię bierną przed montażem urządzeń do kompensacji energii biernej wyniosły w 2016 r. 105 tys. zł, a po ich montażu w 2017 r. – 3 tys. zł, tj. o 102 tys. zł mniej niż w poprzednim roku. Oszczędności roczne dla jednego PPE w taryfie C21 wyniosły od 0,2 tys. zł do 44 tys. zł⁴⁰, a w przypadku dwóch PPE w taryfach C11 i C12A⁴¹ roczne

³⁶ Przyjęcie m.in. zadań i nieruchomości (w tym PPE) organów celno-skarbowych od 1 marca 2017 r.

³⁷ W 2017 r. wszystkie wydatki na usługi dystrybucji i zakup energii czynnej wyniosły w 2017 r. 856,3 tys. zł a w 2019 r. – 851,6 tys. zł (spadek o 4,7 tys. zł, tj. o 0,5%).

³⁸ Scalenie we wrześniu 2019 r. w jeden PPE nr PROD 328003309505 w Opolu, ul. Grunwaldzka (bezkosztowo).

³⁹ Urządzenia w taryfie C21 zamontowano w grudniu 2016 r. w następujących PPE: 1/ PROD 3910029114707 – Brzeg, ul. Składowa; 2/ PROD 362003314802 Kędzierzyn-Koźle, ul. Piotra Skargi; 3/ PROD 352002289804 Krapkowie, ul. Opolska; 4/ PROD 375002754653 Nysa, ul. Krzywoustego; 5/ PROD 322003788112 Opole, ul. Cementowa; 6/ PROD 321004429779 Opole, ul. Ozimska; 7/ PROD 321004420350 Opole, ul. Rejtana; 8/ PROD 321004420200 Opole, ul. Rejtana; 9/ PROD 531002414160 Strzelce Opolskie, ul. Opolska, natomiast w taryfie C11 PPE PLTAUD 283000052125 Olesno, ul. Pieloka oraz w taryfie C12A PPE PROD 375002702225 Prudnik, ul. Kopernika.

⁴⁰ Odpowiednio PPE: PROD 351002414160 – Strzelce Opolskie, ul. Opolska oraz PROD 321004420200 – Opole, ul. Rejtana.

oszczędności w jednym PPE (w grupie taryfowej C12A) wyniosły 6 tys. zł, natomiast w drugim PPE oszczędności nie wystąpiły. Na przykładzie objętych badaniem dwóch PPE⁴² stwierdzono, że koszty zużycia energii biernej pojemnościowej po montażu ww. urządzeń w skali miesiąca wyniosły 8 zł i zero zł, a średnie miesięczne opłaty dla wymienionych 11 PPE wynosiły 24 zł (a przed ich montażem wynosiły średnio 9,5 tys. zł).

(akta kontroli str. 148-149, 150-151, 482-483, 484-499, 583, 605-611)

2.3. W IAS w badanym okresie podjęto działania w celu ograniczenia opłat ponoszonych za zużycie energii biernej m.in. montując urządzenia do kompensacji energii biernej pojemnościowej w dziewięciu spośród 14 PPE w grupie taryfowej C21⁴³. Wprowadzenie takich działań rekomendowała w swoich raportach Spółka B. Spośród 14 PPE w grupie taryfowej C21 szczegółowym badaniem objęto trzy⁴⁴, w których w październiku 2019 r. pobór energii biernej pojemnościowej był najwyższy i wynosił od 34% do 44% poboru energii czynnej (odpowiednio 11 036 kW, 10 334 kW i 5 165 kWh). Porównanie kosztów dystrybucji energii biernej poniesionych w latach 2017-2019 (opłaty z tytułu nadumownego poboru energii biernej) do kosztów dystrybucji energii czynnej w ww. okresie (opłat uzależnionych od wielkości zużytej energii czynnej, tj. opłaty sieciowej zmiennej, opłaty jakościowej i opłaty kogeneracyjnej) wykazało, że opłaty za energię bierną pojemnościową wyniosły⁴⁵:

a/ dla PROD 375002873027 (Centrum Mandatowe, Nysa) – wartość poniesionych opłat za nadumowny pobór energii biernej wyniosła 45,3 tys. zł netto (55,7 tys. zł brutto) i stanowiła 116% ponoszonych opłat za dystrybucję energii czynnej (sieciowej, jakościowej, kogeneracyjnej), wynoszących 39,1 tys. zł netto (48,1 tys. zł brutto) oraz 36% wszystkich opłat za dystrybucję wynoszących 125,1 tys. zł netto (159,9 tys. zł brutto);

b/ dla PROD 322003701875 (b. UKS, ul. Drzymały) – wartość poniesionych opłat za nadumowny pobór energii biernej wyniosła 56,4 tys. zł netto (69,4 tys. zł brutto) i stanowiła 103% ponoszonych opłat za dystrybucję energii czynnej (sieciowej, jakościowej, kogeneracyjnej), wynoszących 55,1 tys. zł netto (67,8 tys. zł brutto) oraz 43% wszystkich opłat za dystrybucję wynoszących 130,4 tys. zł netto (160,4 tys. zł brutto);

c/ dla PROD 322003750936 (b. Izba Celna, ul. Szpitalna) – wartość poniesionych opłat za nadumowny pobór energii biernej wyniosła 27,7 tys. zł netto (34,1 tys. zł brutto) i stanowiła 95% ponoszonych opłat za dystrybucję energii czynnej (sieciowej, jakościowej, kogeneracyjnej) wynoszących 29,2 tys. zł netto (35,9 tys. zł brutto) oraz 37% wszystkich opłat za dystrybucję wynoszących 74,1 tys. zł netto (91,1 tys. zł brutto).

Łączne wydatki dotyczące ww. trzech PPE na świadczenie usług dystrybucji w latach 2017-2019 wyniosły 329,6 tys. zł netto (405,4 tys. zł brutto), w tym: 1/ na energię bierną pojemnościową – 129,4 tys. zł netto (159,2 tys. zł brutto); 2/ na dystrybucję energii czynnej – 121,6 tys. zł netto (149,6 tys. zł brutto). Wymienione PPE zlokalizowano w miejscach, które zostały przejęte przez IAS w wyniku zmian

⁴¹ Odpowiednio PPE: PLTAUD 283001229107 – Olesno, ul. Pieloka; PROD 375002702225 – Prudnik, ul. Kopernika.

⁴² PPE PROD 321004429779 i PPE PROD 321004420350.

⁴³ Urządzenia takie zmontowano także w dwóch PPE w grupie taryfowej C11 i C12A. PPE nr: PLTAUD 283001229107 oraz PROD 375002702225.

⁴⁴ PPE: PROD 375002873027 – Nysa, ul. Moniuszki (tzw. Centrum Mandatowe); PROD 322003701875 – Opole, ul. Drzymały (b. Urząd Kontroli Skarbowej); PROD 322003750936 – Opole, ul. Szpitalna (b. Izba Celna).

⁴⁵ W przypadku badanych trzech PPE w latach 2017-2019 nie wystąpiły opłaty za pobór energii biernej indukcyjnej.

organizacyjnych administracji skarbowej, wprowadzonych od 1 marca 2017 r.⁴⁶ oraz wprowadzenia jednolitego zadania centralnego dla Pierwszego Urzędu Skarbowego w Opolu, Oddział w Nysie, tzw. Centrum Mandatowe⁴⁷.

W latach 2017-2019 wzrosły opłaty za energię bierną pojemnościową w PPE nr PROD 375002873027 (Nysa, ul. Moniuszki) i nr PROD 322003701875 (Opole, ul. Drzymały), a poziom ww. opłat w PPE nr PROD 322003750936 (Opole, ul. Szpitalna) był wysoki, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 183-185, 221-227, 228-233, 234-238, 643-647)

2.4. Na podstawie danych profilowych OSD o zużyciu energii w poszczególnych strefach czasowych dla czterech PPE⁴⁸ (spośród 14 w grupie taryfowej C21) o największym poborze energii czynnej w październiku 2019 r., dokonano sprawdzenia prawidłowości doboru grup taryfowych. Dane profilowe pozyskano od Tauron Dystrybucja S.A., a na ich podstawie ustalono, że:

a/ zużycie energii w PPE nr PROD 362003314802 wyniosło 8,1 tys. kWh, a opłata sieciowa w grupie taryfowej jednostrefowej C21 – 1,1 tys. zł netto (1,4 tys. zł brutto); zużycie energii z podziałem na trzy strefy czasowe wyniosło: 4,3 tys. kWh w szczycie przedpołudniowym (53%), 0,6 tys. kWh (7%) w szczycie popołudniowym oraz 3,2 tys. kWh (40%) w pozostałych godzinach doby; przy zastosowaniu grupy taryfowej C23 opłata sieciowa wyniosłaby 1,1 tys. zł netto (1,4 tys. zł brutto), tj. byłaby na tym samym poziomie jak dla grupy taryfowej C21;

b/ zużycie energii w PPE nr PROD 375002873027 wyniosło 11,0 tys. kWh, a opłata sieciowa w grupie taryfowej jednostrefowej C21 – 1,5 tys. zł netto (1,8 tys. zł brutto); zużycie energii z podziałem na trzy strefy czasowe wyniosło: 5,3 tys. kWh w szczycie przedpołudniowym (48%), 1,6 tys. kWh (15%) w szczycie popołudniowym oraz 4,1 tys. kWh (37%) w pozostałych godzinach doby; przy zastosowaniu grupy taryfowej C23 opłata sieciowa wyniosłaby 1,6 tys. zł netto (2,0 tys. zł brutto), tj. byłaby wyższa o 0,1 tys. zł netto (0,1 tys. zł brutto) niż w grupie taryfowej C21;

c/ zużycie energii w PPE nr PROD 321004420200 wyniosło 11,6 tys. kWh, a opłata sieciowa w grupie taryfowej jednostrefowej C21 – 1,6 tys. zł netto (2,0 tys. zł brutto); zużycie energii z podziałem na trzy strefy czasowe wyniosło: 5,7 tys. kWh w szczycie przedpołudniowym (49%), 0,9 tys. kWh (8%) w szczycie popołudniowym oraz 5,0 tys. kWh (43%) w pozostałych godzinach doby; przy zastosowaniu grupy taryfowej C23 opłata sieciowa wyniosłaby 1,6 tys. zł netto (2,0 tys. zł brutto), tj. byłaby na tym samym poziomie jak dla grupy taryfowej C21;

d/ zużycie energii w PPE nr PROD 322003701875 wyniosło 10,3 tys. kWh, a opłata sieciowa w grupie taryfowej jednostrefowej C21 – 1,4 tys. zł netto (1,7 tys. zł brutto); zużycie energii z podziałem na trzy strefy czasowe wyniosło: 3,7 tys. kWh w szczycie przedpołudniowym (36%), 1,2 tys. kWh (12%) w szczycie popołudniowym oraz 5,4 tys. kWh (52%) w pozostałych godzinach doby; przy zastosowaniu grupy taryfowej C23 opłata sieciowa wyniosłaby 1,4 tys. zł netto (1,7 tys. zł brutto), tj. byłaby na tym samym poziomie jak dla grupy taryfowej C21.

Powyższe wskazuje, że dla wszystkich badanych PPE opłaty dystrybucyjne w dobranych przez IAS grupach taryfowych całodobowych były najkorzystniejsze, a poniesione wydatki na zakup energii były celowe i oszczędne, tj. odpowiadały

⁴⁶ PROD 322003701875 – Opole, ul. Drzymały (b. Urząd Kontroli Skarbowej) oraz PROD 322003750936 – Opole, ul. Szpitalna (b. Izba Celna).

⁴⁷ PROD 375002873027 – Nysa, ul. Moniuszki.

⁴⁸ PPE: 1/. PROD 362003314802 – Kędzierzyn-Koźle, ul. Skargi; 2/. PROD 375002873027 – Nysa, ul. Moniuszki; 3/. PROD 321004420200 – Opole, ul. Rejtana; 4/. PROD 322003701875 – Opole, ul. Drzymały. We wszystkich PPE pobór energii był w grupie taryfowej całodobowej.

wymaganiom wynikającym z art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴⁹.

(akta kontroli str. 157-169, 179-182, 500-512)

2.5. W październiku 2019 r. w kontrolowanej jednostce korzystano z 39 PPE (w tym 14 w grupie taryfowej C21, 20 w grupie taryfowej C11 i pięć w grupie taryfowej C12A). W latach 2017-2019 dokonano zmiany grupy taryfowej w dwóch przypadkach, obejmujących: 1/ scalenie czterech PPE, które przed zmianą były w grupach taryfowych C11 i C12A, a po zmianie – w grupie taryfowej C21 wraz ze zmianą zabezpieczenia przedlicznikowego na 200 A⁵⁰ oraz 2/ zmianę dla jednego PPE grupy taryfowej z C21 na C11 bez zmiany wartości zabezpieczenia przedlicznikowego⁵¹.

(akta kontroli str. 148-149, 150-151)

2.6. Spośród 14 PPE pozostających w dyspozycji IAS w październiku 2019 r., żaden nie miał mocy umownej zamówieniowej niższej niż 30 kW i zabezpieczenia przedlicznikowego nie większego niż 63 A⁵². Na przykładzie opisanych w pkt 1.9 części III Wystąpienia pokontrolnego trzech PPE⁵³ ustalono, że zamówiona moc umowna w grupie taryfowej C21 była adekwatna do potrzeb.

Kontrolowana jednostka w październiku 2019 r. dysponowała dwoma PPE stanowiącymi zasilanie rezerwowe⁵⁴ o mocy umownej wynoszącej 20 kW i 15 kW w grupie taryfowej C11. W obu przypadkach w okresie objętym kontrolą, na podstawie wniosków IAS, zawarto w 2019 r. aneksy do umów o świadczenie usług dystrybucji energii wprowadzając zmiany a/w PPE nr PROD 321004420170 w zakresie mocy umownej z dotychczasowych 68 kW do 20 kW z jednoczesną zmianą grupy taryfowej z C21 na C11; b/w PPE nr PROD 321004420420 w zakresie mocy umownej z dotychczasowych 34,3 kW do 15 kW.

W badanych latach koszty dystrybucji dla ww. dwóch rezerwowych PPE wyniosły 25,9 tys. zł (odpowiednio 21,1 tys. zł i 4,8 tys. zł), w tym w 2017 r. – 11,6 tys. zł a w 2018 r. – 11,9 tys. zł. W 2019 r., po zmianach taryfy i mocy umownej, koszty dystrybucji wyniosły 2,4 tys. zł (tj. około 20% opłat rocznych z lat 2017-2018). Zastępca Dyrektora IAS wyjaśniła m.in., że *w kompleksie budynków przy ul. Rejtana wymagane jest zasilanie ze źródła podstawowego oraz źródła rezerwowego, co oznacza, że w lokalizacji wymaga się zwiększonej pewności zasilania. Dla każdego z PPE stanowiącego zasilanie rezerwowe IAS, po przeprowadzonych analizach oczekiwanych potrzeb i ponoszonych kosztów, dokonała w 2019 r. zmniejszenia mocy umownej na bardziej optymalną oraz jednocześnie (dla jednego PPE) zmieniono taryfę C21 na C11. Zmian dokonano w 2019 r., ponieważ wcześniejsze podjęcie decyzji w tym zakresie było utrudnione. W pierwszej kolejności dokonano analiz pobranych mocy umownych dla podstawowych PPE na ul. Rejtana. Ponadto w okresie 2016-2017 Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w Opolu w siedzibie na ul. Rejtana wykonywał dodatkowe zadania związane z poborem*

⁴⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

⁵⁰ Scalenia dokonano 11 września 2019 r. dla PPE zlokalizowanych w Opolu przy ul. Grunwaldzkiej: PROD 328003474851, PROD 328003309505, PROD 328003397475 i PROD 328003397565 z mocą przyłączeniową (kW) oraz zabezpieczeniem przedlicznikowym (A) wynoszącymi odpowiednio: 9,5 kW; 32 kW, 21 kW i 21 kW oraz 20 A; 63 A; 35 A i 35 A.

⁵¹ PPE nr PROD 32100442017 – jako zasilanie rezerwowe, Opole, ul. Rejtana, moc przyłączeniowa 68 kW, a zabezpieczenie przedlicznikowe 32 A.

⁵² Dla 14 PPE w grupie taryfowej C21 zamówiona moc umowna wynosiła: a/ od 30 kW do 40 kW – dla 4 PPE, b/ powyżej 40 kW do 60 kW – dla 8 PPE i c/ powyżej 60 kW do 83,5 kW – dla 2 PPE, natomiast zabezpieczenie przedlicznikowe 63 A posiadał tylko jeden PPE a w pozostałych PPE takie zabezpieczenia miały wartość od 100 A do 400 A.

⁵³ PPE nr PROD 375002873027 – Nysa, ul. Moniuszki; nr PROD 322003750936 – Opole, ul. Szpitalna oraz nr PROD 322003701875 – Opole, ul. Drzymały.

⁵⁴ PPE nr PROD 321004420170, Opole, ul. Rejtana (Pierwszy Urząd Skarbowy) oraz nr PROD 321004420420, Opole, ul. Rejtana (Opolski Urząd Skarbowy).

należności z tytułu grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych. Zasilanie rezerwowe ma za zadanie umożliwienie kontynuacji normalnej eksploatacji obiektu lub/i działanie urządzeń technologicznych oraz ochronnych (np. pożarowych). Po dokonanej analizie historii kosztów dla PPE zlokalizowanych przy ul. Rejtana podjęto w 2019 r. decyzję o zmniejszeniu mocy umownych i tym samym zmniejszeniu ponoszonych kosztów do najbardziej możliwego optymalnego poziomu.

(akta kontroli str. 148-149, 150-151, 183-189, 569-582, 584-585, 586-597, 637-642)

2.7. Zgodnie z taryfą OSD⁵⁵ odbiorca miał możliwość zamawiania mocy umownej na następny rok, indywidualnie dla każdego okresu rozliczeniowego, w terminie określonym w umowie, tj. do 30 września każdego roku⁵⁶. Dostosowanie mocy umownej do faktycznych potrzeb PPE sprawdzono na przykładzie czterech spośród 14 PPE z grupą taryfową C21, których maksymalna moc pobrana w październiku 2019 r. była najmniejsza w stosunku do mocy umownej i nie przekraczała 70% tej mocy⁵⁷. Moc umowna badanych PPE była określona w umowach o świadczenie usług dystrybucji zawartych z Tauron Dystrybucja S.A. Analiza mocy umownej i maksymalnej mocy pobranej (zarejestrowanej przez urządzenie pomiarowe oraz wykazanej na fakturach za usługi dystrybucji z lata 2017-2019) wykazała, że:

a/ dla PPE nr PROD 391002914707 moc umowna wynosiła 50 kW; w 2017 r. maksymalna moc pobrana wynosiła od 26 kW (w październiku) do 42 kW (w styczniu), tj. od 52% do 84% mocy umownej; w 2018 r. – odpowiednio od 25 kW (w listopadzie) do 39 kW (w sierpniu), tj. od 50% do 78%; w 2019 r. – odpowiednio od 21 kW (w październiku) do 49 kW (w kwietniu), tj. od 42% do 98% mocy umownej;

b/ dla PPE nr PROD 352002289804 moc umowna wynosiła 40 kW; w 2017 r. maksymalna moc pobrana wynosiła od 24 kW (w czerwcu) do 34 kW (w styczniu), tj. od 60% do 88% mocy umownej; w 2018 r. – odpowiednio od 23 kW (w październiku) do 26 kW (w styczniu), tj. od 58% do 65% mocy umownej; w 2019 r. – odpowiednio od 24 kW (w październiku) do 29 kW (w czerwcu), tj. od 60% do 73% mocy umownej;

c/ dla PPE nr PROD 321004420200 moc umowna w okresie od stycznia do marca 2017 r. wynosiła 219 kW, a od kwietnia 2017 r. – 75 kW; w 2017 r. maksymalna moc pobrana wynosiła od 55 kW (w maju) do 61 kW (m.in. w styczniu i październiku), tj. od 73% do 81% mocy umownej⁵⁸; w 2018 r. – odpowiednio od 49 kW (w maju) do 62 kW (w czerwcu), tj. od 65% do 83% mocy umownej; w 2019 r. – odpowiednio od 50 kW (w październiku) do 59 kW (w czerwcu), tj. od 67% do 79% mocy umownej;

d/ dla PPE nr PROD 351002114160 moc umowna wynosiła 50 kW; w 2017 r. maksymalna moc pobrana wynosiła od 24 kW (w lipcu) do 36 kW (w styczniu), tj. od 48% do 72% mocy umownej; w 2018 r. – odpowiednio od 23 kW (w czerwcu) do 37 kW (w styczniu), tj. od 46% do 74% mocy umownej; w 2019 r. – odpowiednio od 22 kW (w sierpniu) do 35 kW (w styczniu), tj. od 44% do 70% mocy umownej.

⁵⁵ Taryfa dla energii elektrycznej Tauron Dystrybucja S. A. na 2019 r. pkt 4 Moc umowna, ppkt 4.2.4.

⁵⁶ Załącznik do umów o świadczenie usług dystrybucji przez Tauron Dystrybucja S. A. – Ogólne warunki umowy o świadczenia usług dystrybucji energii elektrycznej Tauron Dystrybucja S. A. - § 6 Warunki świadczenia usług dystrybucji.

⁵⁷ Kontrolą objęto następujące PPE: 1/ PROD 391002914707, Brzeg, ul. Składowa, maksymalny pobór mocy pobranej w październiku 2019 r. wynosił 40% mocy umownej; 2/ PROD 352002289804, Krapkowice, ul. Opolska, maksymalny pobór mocy pobranej w październiku 2019 r. wynosił 58% mocy umownej; 3/ PROD 321004420200, Opole, ul. Rejtana, maksymalny pobór mocy pobranej w październiku 2019 r. wynosił 67% mocy umownej; 4/ PROD 351002114160, Strzelce Opolskie, ul. Opolska, maksymalny pobór mocy pobranej w październiku 2019 r. wynosił 55% mocy umownej.

⁵⁸ Dotyczy mocy umownej zmienionej od kwietnia 2017 r. (75 kW). W styczniu, lutym i marcu 2017 r. maksymalna moc pobrana wynosiła 61 kW, tj. 28% mocy umownej w tym okresie.

Dla potrzeb kontroli NIK opracowano metodykę wyliczenia oszczędności w wydatkach ponoszonych na opłatę stałą dystrybucyjną⁵⁹. W 2018 r. wyliczono skorygowaną moc umowną dla każdego okresu rozliczeniowego, poprzez przyjęcie faktycznego poboru mocy w analogicznym okresie 2017 r., w 2019 r. do wyliczenia przyjęto większą z dwóch wartości poboru mocy w analogicznych okresach 2017 r. i 2018 r., a do 2020 r. – największą z trzech wartości w analogicznych okresach 2017 r., 2018 r. i 2019 r. Do tak wyliczonej mocy skorygowanej dodano 25% zapas mocy. Przy wyliczeniach uwzględniono także zakres dopuszczalnej przez OSD mocy umownej (minimalnej i maksymalnej) dla danego PPE. Przyjmując powyższe założenia, że w poszczególnych okresach rozliczeniowych moc umowna byłaby dostosowana do rzeczywistych potrzeb IAS (wyliczonych zgodnie z ww. zasadą), to w latach 2018-2019 opłata stała dystrybucyjna (kwoty netto) wynosiłaby: a/ dla PPE nr PROD 391002914707 - 10 065 zł, a oszczędności – 828 zł; b/ dla PPE nr PROD 352002289804 – 8 053 zł, a oszczędności – 1 033 zł; c/ dla PPE nr PROD 321004420200 – 15 099 zł, a oszczędności – 136 zł; d/ dla PPE nr PROD 351002114160 – 10 066 zł, a oszczędności – 2 667 zł.

W 2020 r. dla ww. PPE opłata stała dystrybucyjna netto wynieść⁶⁰ powinna ogółem 24,1 tys. zł netto (29,6 tys. zł brutto), a przy zastosowaniu obliczeń mocy skorygowanej opłata netto mogłaby wynieść 21,5 tys. zł netto (26,4 tys. zł brutto) przy ogólnej oszczędności w kwocie 2,6 tys. zł netto (3,2 tys. zł brutto)⁶¹. Największe oszczędności (1,4 tys. zł) mogłyby wystąpić w PPE nr PROD 351002114160.

W pkt 4.2 Taryfy dla energii elektrycznej Tauron Dystrybucja S.A na rok 2019⁶² uregulowano zagadnienia związane z mocą umowną, w tym (w pkt. 4.2.4) wskazano warunki zamawiania i zmiany mocy umownej – zgodnie z tymi zasadami moc umowna zamawiana jest przez odbiorcę odrębnie dla każdego przyłącza/miejsca dostarczania. Zgodnie z Ogólnymi warunkami umowy o świadczeniu usług dystrybucji energii elektrycznej⁶³ (§ 6) moc umowną można zamawiać pisemnie do 30 września każdego roku, przy czym zmiana wysokości mocy umownej może nastąpić po spełnieniu warunków określonych przez OSD, a złożenie wniosku w tym zakresie powinno nastąpić minimum 7 dni przed oczekiwaną datą obowiązywania zmiany. Dyrektor wyjaśniła, że *bieżące analizy maksymalnej mocy pobranej dla PPE nr 351002414160 Strzelce Opolskie nie wskazywały jednoznacznie na zasadność zmniejszenia mocy umownej. Analizując ponownie maksymalne pobory mocy w poszczególnych miesiącach lat 2017-2019 wydaje się, że uzasadnione może być wystąpienie do operatora systemu dystrybucji o zmniejszenie mocy umownej dla tego PPE o ok. 10-20%. Decyzja w tym zakresie, ze względu na postanowienia umowne, będzie możliwa do wdrożenia najprawdopodobniej od stycznia 2021 r. Podobna sytuacja dotyczy PPE nr PROD 352002289804 (Krapkowice, ul. Opolska), nr PROD 391002914707 (Brzeg, ul. Składowa) oraz nr PROD 321004420200 (Opole, ul. Rejtana).*

(akta kontroli str. 150-151, 186-189, 637-638, 639-642, 712-713)

2.8. W analizach i kierunkach zmian prowadzonych w IAS w objętym kontrolą okresie, przewidywano m.in. wprowadzenie rozwiązań organizacyjnych i technicznych w celu zmniejszenia zużycia energii elektrycznej czynnej. Obejmowały one w szczególności zakup urządzeń oraz wymianę oświetlenia na energooszczędne. Zmiany organizacyjne wynikały m.in. z nowych i zmienianych

⁵⁹ Opłata stała dystrybucyjna stanowi iloczyn mocy umownej i składnika stałego stawki sieciowej.

⁶⁰ Iloczyn wartości mocy umownej oraz składnika stałego stawki sieciowej przyjętego przez OSD (9,34 zł).

⁶¹ Dla poszczególnych PPE oszczędność ta w 2020 r. mogłaby wynosić: a/ dla PROD 391002914707 – 663 zł netto (815 zł brutto); b/ dla PROD 352002289804 – 514 zł netto (632 zł brutto); c/ dla PROD 321004420200 – 28 zł netto (34 zł brutto); d/ dla PROD 351002114160 – 1 364 zł netto (1 678 zł brutto).

⁶² Decyzja Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki DRE.WRE.4211.65.21.2018.2019.DK/MS1 z 22 marca 2019 r.

⁶³ Przykładowo umowa oraz OWU do umowy o świadczeniu usług dystrybucji energii elektrycznej zawartej z Tauron Dystrybucja S.A. i IAS zawartej w dniu 30 grudnia 2015 r. na PPE nr PROD 391002914707.

zadań statutowych, z przejmowania nowych obiektów oraz prowadzenia remontów i prac adaptacyjnych w obiektach istniejących. Dyrektor IAS wyjaśniła, że w celu zmniejszenia zużycia energii elektrycznej m.in.: wymieniono oświetlenie w pomieszczeniach i na zewnątrz (m.in. w Urzędach Skarbowych w Strzelcach Opolskich, Kluczborku, Brzegu, Głubczycach, Namysławie, Opolu oraz w budynkach IAS w Opolu) z montażem wyłączników czasowych, scalono urządzenia pomiarowe energii elektrycznej z czterech do jednej sztuki w obiekcie IAS przy ul. Grunwaldzkiej 42 w Opolu, dostosowywano moc umowną. Ponadto wskazała, że *w przetargach realizowanych przez IAS w Opolu w opisach przedmiotu zamówienia załączonych do specyfikacji istotnych warunków zamówienia, wskazywano na konieczność potwierdzania spełnienia norm w obszarze wymagań środowiskowych oraz jakościowych (m.in. w zakresie deklaracji zgodności CE lub równoważnych). Na bieżąco wymienia się oświetlenie na energooszczędne LED.*

W 2017 r. wydatki IAS na zakup energii czynnej wyniosły 366,9 tys. zł, w 2018 r. – 381,1 tys. zł (wzrost o 4% w stosunku do 2017 r.), a w 2019 r. – 330,9 tys. zł (spadek o ok. 10% w stosunku do 2017 r. i o ok. 13% w stosunku do 2018 r.).

Pomimo zwiększenia zadań statutowych IAS i wzrostu cen energii czynnej, wskutek wprowadzonych działań nastąpiło ogólne obniżenie zużycia (i zmniejszenie kosztów) energii czynnej.

(akta kontroli str. 155, 212, 600-604, 612-623)

2.9. W latach 2017-2019 wydatki na usługi dystrybucji i zakup energii czynnej wynosiły odpowiednio: 777,4 tys. zł, 829,4 tys. zł i 788,8 tys. zł, przy czym wzrosły wydatki na usługi dystrybucji (z 410,4 tys. zł w 2017 r. do 457,9 tys. zł w 2019 r.), a obniżyły się wydatki za zakup energii czynnej (z 366,9 tys. zł do 330,9 tys. zł w 2019 r.)⁶⁴. Przyczyną takich zmian, wg wyjaśnień Dyrektor IAS, było m.in. przyjęcie (od 1 marca 2017 r.) nowych zadań i wprowadzanie w tym zakresie nowej organizacji (np. zakup wysokowydajnych urządzeń korespondencji masowej, okresowy system pracy zmianowej, trwające zmiany organizacyjne służb celno-skarbowych), realizacja uprzednio planowanych przedsięwzięć oszczędnościowych wskazanych przez doradcę do spraw optymalizacji kosztów (montaż urządzeń do kompensacji mocy, wprowadzania urządzeń i oświetlenia o zmniejszonych parametrach zużycia energii czynnej, dobór mocy w PPE). W przeprowadzanych w IAS w badanym okresie postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych, m.in. na dostawy odbiorników (urządzeń) zasilanych energią elektryczną, w warunkach ich zakupu, wskazywano m.in. na konieczność spełniania dla nabywanych odbiorników, w tym oświetlenia, wymogów klas energetycznych.

Dyrektor IAS wyjaśniła: *IAS planuje środki finansowe, choć są one dość ograniczone, na wprowadzenie dodatkowych rozwiązań mających na celu obniżenie kosztów energii elektrycznej. Dotyczy to w szczególności przejętych obiektów przy ul. Szpitalnej i ul. Drzymały w Opolu oraz Centrum Mandatowego w Nysie. Ponadto w tym roku planowany jest zakup i montaż urządzeń redukujących koszty energii biernej w tych obiektach. Urządzenia te wymagają specjalistycznego i optymalnego doboru parametrów technicznych, dlatego zakup i montaż nastąpi niezwłocznie po ustabilizowaniu sytuacji organizacyjnej i kadrowej w ww. lokalizacjach. Przewidując, że sytuacja taka nastąpi w drugiej połowie 2020 r. Ponadto, w ramach posiadanych środków, zaplanowano wymianę oświetlenia na energooszczędne LED w obiektach, w których nie dokonano przedmiotowej wymiany.*

(akta kontroli str. 155, 156, 212, 600-604, 624-636)

⁶⁴ Ponadto IAS poniosła wydatki na koszty wynikające z umów kompleksowych – 48,1 tys. zł (w badanych latach: 42,2 tys. zł, 0,7 tys. zł i 5,2 tys. zł) oraz wynikające z zawartych umów na najem pomieszczeń użytkowych – 144,5 tys. zł (w badanych latach: 36,8 tys. zł; 50,1 tys. zł i 57,6 tys. zł).

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W kontrolowanej jednostce nie podejmowano skutecznych działań w celu ograniczenia opłat ponoszonych za energię bierną pojemnościową w przypadku trzech PPE⁶⁵, czego wynikiem był ich znaczny udział w opłatach ponoszonych za dystrybucję energii elektrycznej. W latach 2017-2019 udział kosztów za energię bierną pojemnościową (159,2 tys. zł) w całkowitych kosztach dystrybucji energii elektrycznej w ww. trzech PPE (404,4 tys. zł) wyniósł bowiem 39%. Ponadto do końca 2019 r. w IAS nie podjęto żadnych działań w celu oszacowania kosztów montażu urządzeń do kompensacji energii biernej w tych trzech PPE oraz przeprowadzenia analiz opłacalności takiego montażu.

Dyrektor IAS wyjaśniła m.in., że: *niepodjęcie w latach 2017-2019 działań ograniczających wydatki na koszty energii biernej dla PPE: PROD 375002873027 (CM w Nysie), PROD 322003701875 (b. UKS Opole ul. Drzymały), PROD 322003750936 (b. Izba Celna, ul. Szpitalna) m.in. wynikało głównie z stałych zmian organizacyjnych wprowadzanych w IAS, ograniczonych bieżących informacji o ponoszonych wydatkach na koszty energii biernej w tych PPE i braku środków na montaż urządzeń do kompensacji energii biernej. Obiekty te przejęto w marcu 2017 r., w których do chwili obecnej trwają zmiany organizacyjne i kadrowe. Żeby dokonać wydatku inwestycyjnego, a takim jest montaż urządzeń do kompensacji energii, sytuacja w IAS wymaga stabilizacji, żeby móc w sposób racjonalny podjąć właściwe decyzje. W latach 2017-2019 poznawane były koszty funkcjonowania i utrzymania tych 3 budynków, a jednocześnie sytuacja faktyczna wymagała dokonywania w tych jednostkach wielu zmian organizacyjnych i kadrowych. W planie IAS na 2020 r. założono zakup urządzeń do kompensacji energii biernej do Centrum Mandatowego w Nysie oraz do Opolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Opolu przy ul. Drzymały. We wcześniejszych latach zakup w tych jednostkach nie był możliwy z uwagi na brak środków finansowych na wydatki inwestycyjne oraz brak możliwości doboru odpowiednich parametrów technicznych dla urządzeń w tych jednostkach. W złożonych wyjaśnieniach Dyrektor IAS wskazała też na planowane zamierzenia inwestycyjne dotyczące obiektów, w których prowadzona ma być działalność tej jednostki.*

(akta kontroli str. 183-185, 221-227, 228-233, 234-238, 643-647, 708, 712-714)

OCENA CZĄSTKOWA

W IAS podejmowano wielokierunkowe działania w zakresie wprowadzenia oszczędności w kosztach energii elektrycznej. Obejmowały one m.in. działania organizacyjne i techniczne zmniejszające koszty energii elektrycznej, w tym skutkujące ograniczeniem opłat ponoszonych za zużycie energii biernej (m.in. wskutek montażu urządzeń do kompensacji takiej energii). Brak analiz danych wynikających z faktur m.in. odnoszących się do opłat ponoszonych na energię bierną pojemnościową oraz działań w tym zakresie wpłynął na zawyżenie wydatków z tego tytułu w trzech skontrolowanych PPE o 129,4 tys. zł netto (159,2 tys. zł brutto).

⁶⁵ PPE nr: PROD 375002873027, Nysa, ul. Moniuszki (tzw. Centrum Mandatowe), kwota 45,3 tys. zł; PROD 322003750936, Opole, ul. Szpitalna, kwota 27,7 tys. zł; PROD 322003701875, Opole, ul. Drzymały, kwota 56,4 tys. zł. Opłaty z tego tytułu w badanym okresie wyniosły 129,4 tys. zł netto.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi   Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wniosek   Najwyższa Izba Kontroli wnosi o podjęcie lub/i kontynuowanie działań mających na celu uzyskanie oszczędności w opłatach z zużywaną energią elektryczną.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁶⁶ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 18 kwietnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

Kontroler

Marek Dudek

główny specjalista kontroli państwowej

podpis

DYREKTOR
z up.
Janusz Maden
Wicedyrektor
Delegatury NIK w Opolu

⁶⁶ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

